

A ZÁHONYI KISTÉRSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

Benk

É. perjeske

Záhony, 2010. március

TARTALOM

<i>I. A ZÁHONYI KISTÉRSÉG STRATÉGIAI PROGRAMJA</i>	3
1. A tervezési folyamat bemutatása	4
2. Fejlesztési célrendszer – célpiramis	5
3. A prioritások bemutatása	11
4. Partnerségi program	15
5. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszere	20
6. Monitoring és értékelési terv	21
<i>II. A ZÁHONYI KISTÉRSÉG OPERATÍV PROGRAMJA</i>	22
1. Külső fejlesztések	22
2. Projektlista	22

I. A ZÁHONYI KISTÉRSÉG STRATÉGIAI PROGRAMJA

1. A tervezési folyamat bemutatása

A Záhonyi kistérség létrejöttét a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. Törvény, valamint a kistérségek megállapításáról, lehatárolásáról és megváltoztatásának rendjéről szóló 244/2003. (XII. 18.) Kormányrendelet alapján, Záhony Város Önkormányzati Képviselő-testülete, és hozzá kapcsolódva további 10 település önkormányzata kezdeményezte.

A terület korábban a Kisvárda-Záhony kistérség részét képezte, melynek fejlesztési koncepciója 2005-ben készült el. Mindezek alapján az újonnan létrejött, Záhony központú társulás Kistérségi Fejlesztési Tanácsa 2009. június 18-án döntött a kistérségi területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program, utóbbin belül pedig a stratégiai és az operatív program szükségességéről, melynek elkészítéséhez pályázatot nyújtott be az Észak-alföldi Regionális Fejlesztési Tanácshoz. A konkrét tervezési folyamat 2009. októberében kezdődött. Az első fázisban – a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletnek megfelelően – a térség társadalmi, gazdasági és környezeti elemzésére, valamint a kistérséget érintő tervezési-fejlesztési környezet áttekintésére került sor, ezt követte a koncepció és a program javaslattevő fázisa.

A **területfejlesztési koncepció** keretében a kistérség pozitív jövőképe, helyzetének stratégiai szemléletű értékelésére, valamint a kijelölt stratégiai alternatívára támaszkodva kerültek meghatározásra a térség fejlesztésének céljai és a célok elérését biztosító prioritások.

A **területfejlesztési stratégiai program** olyan középtávú cselekvési terv, amely az adott térség fejlesztési koncepciójában kijelölt célkitűzések és a javasolt fejlesztési stratégia alapján ismerteti a fejlesztési prioritásokat, meghatározza a prioritások keretében végrehajtandó alprogramokat, illetve intézkedéseket és áttekinti a megvalósítás keret- és feltételrendszerét. Az intézkedések részletes tartalmának meghatározására az operatív program keretében kerül sor.

A középtávú stratégiai program időtávja – összhangban az EU programozási rendszerével – a 2011-2020-as időszakra szól, azaz az első két év még a 2007-2013-as, míg a következő évek a 2013-2020-as EU-s tervezési időszakokra esnek. A stratégiai program bemutatja a fejlesztési prioritások céljait, azok fő elemeit, a megvalósításban közreműködő szervezeteket, a program legfontosabb indikátorait, a tervezett nagy- és kiemelt projekteket, valamint a megvalósítás lehetséges finanszírozási forrásait.

A következő fejezet – az **operatív program** – célkitűzése, hogy megalapozza a rendelkezésre álló, illetve megszerezhető források hatékony felhasználását a megye fejlesztése érdekében.

A részletes intézkedéseket tartalmazó operatív program rövidtávú, főként a 2010-2013-as időszakban megvalósítani kívánt projektelképzeléseken alapul, kiemelve azok előkészítettségét is. Ennek a dokumentumnak az az elsődleges célja, hogy segítse a következő két évben a megfelelő projektek előkészítését, folyamatos karbantartásával vizsgálható legyen a projektelképzelések illeszkedése az aktuális pályázati, illetve forráslehetőségekhez, követhető legyen az egyes projektek „sorsa”, azaz a projektrendszerben történő megjelenésük egyben lehetővé tegye a szakmai segítségnyújtást is a projektgazdák számára.

2. Fejlesztési célrendszer – célpiramis

Átfogó cél:

Az életminőség folyamatos javítása a Záhonyi kistérségben

Stratégiai célok:

I. A gazdaság fejlesztése

II. Az életkörülmények javítása

III. A környezet és a természet védelme

Prioritások:

I/1. A gazdasági struktúra, infrastruktúra fejlesztése

I/2. A versenyképes gazdaság feltételrendszerének javítása

II/1. A lakossági szolgáltatások tartalmi és infrastrukturális fejlesztése

II/2. A települések élhetőségének növelése

III/1. Az épített környezet védelme és hasznosítása

III/2. A természeti környezet védelme

Fejlesztési programok:

- Intermodális logisztika
- Feldolgozóipar
- Tájspecifikus mezőgazdasági termelés és erdőgazdálkodás
- Megújuló energiagazdaság
- Műszaki termelő infrastruktúra
- Turisztikai és szabadidőipar

- Közlekedési infrastruktúra
- Határátlépési infrastruktúra
- Térségmarketing, befektetés-ösztönzés
- Információs társadalom
- Települések közti együttműködések
- Határon átnyúló együttműködések

- Oktatás
- Egészségügyi ellátások
- Szociális ellátások
- Kulturális, sport és szabadidős szolgáltatások
- Egyéb lakossági szolgáltatások

- Településkép, közterületi minőség
- Közbiztonság
- Lakossági aktivitás, közösség-fejlesztés

- Értékmérés és tudatosítás
- Az épített értékek karaktermegőrző hasznosítása

- A környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése
- A természeti értékek, természeti erőforrások védelme

Horizontális célok:

IV/1. A térség népességeltartó és népességmegtartó képességének növelése

IV/2. Területi kohézió

IV/3. Társadalmi kohézió

A Záhonyi kistérség átfogó (hosszú távú) célja:

Az életminőség folyamatos javítása a Záhonyi kistérségben

Az átfogó cél megvalósítását szolgáló célrendszer stratégiai és horizontális célokat tartalmaz.

A Záhonyi kistérség fejlesztésének stratégiai céljai és prioritásai:

I. A gazdaság fejlesztése

A jövőkép szerint a kistérségben élők olyan térséget szeretnének, ahol a gazdasági szerkezetre a stabilitás, a növekedés, a diverzifikáltság, az innovativitás és a hatékonyság a jellemző; ahol a gazdasági övezet ipari, logisztikai és szolgáltató szerepe erősödik, ahol az élelmiszeripar nemzetközileg is versenyképes és a munkahelyek választéka egyrészt elősegíti a kvalifikált munkaerő megtartását, ill. térségbe vonzását, másrészt alkalmas az alacsony iskolázott népesség foglalkoztatására is. Mindez a térségi szereplők közötti erős együttműködéssel és intenzív határon átnyúló kapcsolatrendszerrel és kooperációval valósul meg.

Fentiekhez elengedhetetlen az olyan adottságok kihasználása, mint a geopolitikai elhelyezkedés, a kiépített ipari és közlekedési infrastruktúra, a termelési és logisztikai tapasztalatok, a jelentős mezőgazdasági kapacitás, illetve a Tisza menti turisztikai potenciál. Mindezekkel szemben tény, hogy relatíve fejletlen az ipar, alacsony az ipari foglalkoztatottság szintje, a mezőgazdaság jövedelemtermelő képessége szerény, a fővárostól való megközelíthetőség továbbra is hosszú, a Tisza-part szennyezett, az idegenforgalom nem eléggé szervezett. Sajnos a lakosság képzettségi szintje nem megfelelő (amit tovább ront a képzett munkaerő elvándorlása), az információs társadalmi index ugyancsak alacsony, jellemző a jövedelmi viszonyok romlása és a munkanélküliség növekedése.

Mindezek alapján prioritásként került megfogalmazásra a gazdasági struktúra, ezen belül is a meghatározó termelési ágak és a kapcsolódó műszaki termelési infrastruktúra szerkezet fejlesztése, valamint a versenyképes gazdaság kiépüléséhez elengedhetetlen egyéb olyan feltételrendszer javítása, mint a közlekedési és határátlépési infrastruktúra, a gazdasági együttműködések kistérségen belül és kívül, az információs társadalom, valamint a térség imázsának, ismertségének növelése.

A stratégiai célhoz tartozó prioritások:

I/1. A gazdasági struktúra, infrastruktúra fejlesztése

I/2. A versenyképes gazdaság feltételrendszerének javítása

II. Az életkörülmények javítása

A kistérség jövőképe szerint kiépülnek a minőségi élet teljes infrastrukturális feltételei, az intézményrendszer hatékonyan és a lakosság szükségleteivel összhangban fog működni, s a térségi szereplők közötti együttműködés – legyenek azok önkormányzatok, gazdasági vagy nonprofit szervezetek, vagy akár a lakosok is erős lesz. Mindennek alapján került megfogalmazásra második stratégiai célként az életkörülmények javítása.

A stratégiai célhoz tartozó elemzés pozitívumként hozza a kiépített intézményrendszert, valamint a viszonylag kedvező korstruktúrát (magas a fiatalok aránya). Kedvezőtlen ugyanakkor a nagyfokú elvándorlás, a halmozottan hátrányos helyzetű rétegek szociális helyzete, az alacsony képzettségi szint. A megyeihez hasonlóan az országosnál rosszabb a lakosság egészségi állapota, szerény a civil aktivitás. Igényként fogalmazódott meg a települési karakterek erősítése, a közterület-rendezés, a harmonikus és kulturált településképzés kialakítása.

Fentiek alapján az egyik kapcsolódó prioritás a lakossági szolgáltatások tartalmi és infrastrukturális fejlesztését jelenti, beleértve mind a humán (oktatási, egészségügyi, szociális, sport és kulturális) elemeket, mind az egyéb (pl. településgazdálkodási, lakossági pénzügyi és egyéb hivatali) szolgáltatásokat. A másik prioritás a települések élhetőségének növelésére irányul: ebbe a csomagba olyan fejlesztési programok tartoznak, melyek részben a településképpel, részben a lakossági aktivitással, a közösségfejlesztéssel, illetve a közbiztonsággal vannak kapcsolatban.

A stratégiai célhoz tartozó prioritások:

II/1. A lakossági szolgáltatások tartalmi és infrastrukturális fejlesztése

II/2. A települések élhetőségének növelése

III. A környezet és a természet védelme

A kistérségi jövőkép szerint ki fognak épülni a minőségi élet teljes infrastrukturális és épített környezeti feltételei, biztosított lesz a természeti, táji környezet és az épített örökség megóvása. A környezeti szemlélet a teljes stratégiát áthatja, ebben a térségben – összefüggésben a geopolitikai adottságokkal – különösen fontos.

A helyzetelemzésből látható, hogy egyes területeken nagy a térségi környezeti leterheltsége (zaj, por), a Tisza-part sok ponton nagyon szennyezett, s a települések többségében nincs kiépítve a szennyvízcsatorna-rendszer. Veszélyként került megfogalmazásra a környezeti terhelés növekedése, a tájkép sérülése a gazdasági területek növekedésének hatására, illetve továbbra is fennáll a külső veszélyeztetettség a Tiszán keresztül.

A kistérségben megyei szinten viszonylag kevés (15 db) műemlék található, emellett 111 a régészeti területek száma – részben ezen objektumokra irányul az épített környezet védelme prioritás. A stratégiai cél másik prioritása a természeti környezet védelmét és hasznosítását jelenti; ebben a prioritásban nagy hangsúlyt kap a határmenti együttműködés megvalósítása.

A stratégiai célhoz tartozó prioritások:

III/1. Az épített környezet védelme és hasznosítása

III/2. A természeti környezet védelme

A Záhonyi kistérség fejlesztésének horizontális céljai:

IV/1. A térség népességeltartó és népességmegtartó képességének növelése

A népességmegtartó képesség különféle képességek együtteseként értelmezhető. Legfontosabb a népesség biológiai reprodukciós képessége, mely kapcsolatban van az adott település, térség demográfiai struktúrájával, a korösszetétellel, a természetes szaporodással, a vándorlással és elvándorlással. Másik fontos tényező a települések gazdasági eltartó-képessége, vagyis jövedelemtermelő képessége, amely függ a foglalkoztatás méretétől, kínálatától, szerkezetétől. A harmadik tényezőcsoport az ellátó-képesség, tehát az életkörülmények, míg a negyedik tényező a falvakban élők ragaszkodása. Ez utóbbi tényező hiánya befolyásolja leg súlyosabban a megtartó-képességet. A népességmegtartó képességnek gazdasági, szociális-társadalmi és ökológiai-környezeti vonatkozásai egyaránt vannak; beletartozik a kistérségben élők életminőségének és életszínvonalának alakulása csakúgy, mint a megélhetési viszonyok, a megfelelő foglalkoztatottsági szint.

A népességeltartó-képesség adott település jövedelemtermelő képessége, melyet meghatároz az egyes nemzetgazdasági ágazatoknak a település gazdaságában betöltött szerepe. Ennél fogva különböző mértékben befolyásolják a lakosság biztonságos megélhetését, foglalkoztatását, jövedelemszerzését. Akkor működik megfelelően, ha a munkahely kínálat és munkahely kereslet harmóniában áll egymással,

azaz ha a helyi adottságokra (természeti adottságok, munkaerő kínálat), hagyományokra alapozzuk a munkahelyteremtést, foglalkoztatást – ennek hiányában óhatatlanul elvándorlás következik be.

A kistérség népességmegtartó képességének javítása tehát a fejlesztési stratégiai program egyik meghatározó célkitűzése, mely több terület együttes, koncentrált és harmonikus kezelését teszi szükségessé. A népességmegtartó képesség javítása összefüggésben van a migrációs folyamatok optimalizálódásával, vagyis a vándorlási veszteség mérséklését tűzi ki célul és a kistérség településeire történő oda vándorlást serkenti.

A térség népességmegtartó képességének javításában kulcsszerepet játszik a lakosság identitástudatának erősítése, amely pozitívan hat a kistérség migrációs folyamatainak optimalizálódására. Ennek érdekében a fejlesztések többségének hozzá kell járulnia az identitástudat erősítéséhez. Mivel a kistérség még nem rendelkezik sajátos és erős területi identitással, ezért ennek kialakítása szintén feladat. A helyi identitástudat erősítése érdekében térségmarketing stratégia kidolgozása szükséges, amely feltárja a kistérség lakossága identitástudatának mélységét, kijelöli a legfontosabb beavatkozási pontokat és eszközöket, amelyek hozzájárulnak a kistérség népességmegtartó képességének javulásához.

IV/2. Területi kohézió

„Magyarországot – európai összehasonlításban is – kiemelkedően változatos földrajzi, gazdasági, társadalmi adottságú térségek alkotják. Ugyanakkor az egyes területek társadalmi és gazdasági teljesítményei között nagy különbségek tapasztalhatók, melyek társadalmi feszültségekhez vezetnek. Sajnálatosan ezek a fejlettségbeli különbségek folyamatosan tovább növekednek. E tendencia erősödését vetíti előre, hogy számos térség és település saját erőből képtelen a megújulásra, az anyagi lehetőségeik szűkösek, és az érdekérvényesítő képességük is nagyon gyenge. Szintén probléma a fejlesztések területi összehangoltságának hiánya, mely csökkenti az egyes beruházások hatékonyságát, és gyakran egymással ellentétes hatásokat eredményez. 2007–2013-as fejlesztési ciklus során a területi kohézió hangsúlyosabb kezelése válik szükségessé”¹.

Ennek az általános tapasztalatnak és problémának a kezelése érdekében a kiegyensúlyozott, harmonikus és fenntartható területi fejlődés kiemelt horizontális cél a Záhonyi fejlesztési koncepcióban, amely magában foglalja a területiség szemléletének kibontakozását kistérségi szinten is. Az egységes szerkezetbe foglalt területi kohéziós útmutató szakmai iránymutatásai alapján elmondható, hogy a területi kohézió egy olyan cél, melynek eredménye a harmonikus, kiegyenlített társadalmi, gazdasági, környezeti, területi fejlődés. Alapeleme a területi alapú („place-based”) szemlélet és a decentralizáció, mely figyelembe veszi az egyes térségek közötti és a térségen belüli különbségeket, valamint azok kapacitásait és fejlődési potenciáljait. Ösztönzi a területek belső erőforrásainak feltárását, valamint a versenyképesség feltételeinek kialakítását és fenntartását.

A területi kohézió főbb területei:

- Területi hatás: A projektek hatásait nemcsak globális értelemben kell megvizsgálni, hanem meg kell nézni azt is, hogy az a szűkebben vett térségben (településrész, település, kistérség, egyéb tájegység) milyen hatásokat gyakorol. Ezt teszi lehetővé a területi hatás kritériuma.
- Területi szinergia: Az indokolatlan és párhuzamos beruházások elkerülése végett fontos, hogy a fejlesztéseket elhelyezzük a helyi gazdasági, társadalmi környezetben, megvizsgáljuk, hogy miként illeszkedik adott beruházás más projektgazdák, a térség, vagy egy szakágazat adott térségre vonatkozó fejlesztési céljaihoz.

---

¹ Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági minisztérium: Egységes szerkezetbe foglalt területi kohéziós útmutató

- Fizikai térhasználat: A térhasználati elvek a földrajzi és fizikai terünk felhasználására vonatkozó szabályokat jelentik. Segítenek abban, hogy a fejlesztések harmonikusan illeszkedjenek az épített és természeti környezetbe, valamint a helyi társadalmi és kulturális adottságokhoz. A térhasználati elveket a műszaki-fizikai, infrastrukturális jellegű beruházások (építés, bővítés, művelési ág váltás, művelési forma váltás) vagy a földrajzi tér folyamatait szervező fejlesztések (közlekedés-szervezés, közszolgáltatás-szervezés, képzések) során kell elsősorban alkalmazni.
- Országos területpolitikai céloknak való megfelelés: Fontos, hogy a megvalósuló beruházások esetében vizsgálva legyen az, hogy az adott projekt hogyan járul hozzá a magyar területfejlesztési szakpolitika alapjait lefektető, korábban bemutatott Országos Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott hosszú távú, átfogó területfejlesztési politikai célok megvalósításához.

A kistérségi koncepcióban hangsúlyos helyen szerepel a kistérség hátrányos helyzetű településeinek felzárkóztatása, a gazdasági-társadalmi elmaradottság felszámolása, a szolgáltatásihiányosság csökkentése, a városi funkciók növelése és a kistérség funkcióellátottságának javítása, amely a város-vidék harmonikus fejlődésének alapja. Az elmúlt két évtized területpolitikájának legnagyobb hibája az volt, hogy felborult a területfejlesztés belső egyensúlya, nem a súlyának megfelelő figyelmet kapott a városfejlesztés. A falvak és városok elkülönülését, a városoknak a településhálózatban foglalt helyét elsősorban a településhierarchiában elfoglalt pozíció határozza meg. Ezt a pozíciót viszont a szűkebb értelemben vett városi funkciók összetétele, egyes szerepkörök ill. e szerepköröket ellátó intézmények jelenléte vagy hiánya, a városi funkciók választéka határozza meg. A mikrotérségi központok Záhony és Mándok, mint a városi funkciók letéteményesei alapozhatják meg a kistérség funkcióellátottságának javítását, így a két városi rangú településen különösen indokolt a funkcióbővülést indukáló fejlesztések generálása.

IV/3. Társadalmi kohézió

A kistérség fejlesztési koncepciójának megvalósítása során külön figyelmet kell fordítani a társadalmi kohézió erősítésére, amely magában foglalja az esélyegyenlőség biztosítását, a szegregáció csökkentését és a roma népesség integrációjának javítását.

Esélyegyenlőség biztosítása: A horizontális célkitűzések rendszerében központi szerepet foglal el az esélyegyenlőség biztosítása, amely a fenntartható területfejlesztés egyik kritériuma társadalmi szempontból. Az esélyegyenlőség biztosítása a 21. századi társadalompolitika egyik legnagyobb kihívása és egyik legmarkánsabb célkitűzése, amely számos területet magában foglal. Az esélyegyenlőség biztosításának programja napjaink egyik legnagyobb szabású társadalompolitikai irányvonala, amely a minden ember egyenlő értékű elven alapszik. A mikroszociális stratégiák tekintetében a fejlesztések során az esélyegyenlőség biztosításának hosszú távú hatásai vannak a helyi közösségekre, a közösségi társadalmi toleranciáját növeli. Az esélyegyenlőség biztosítása magában foglalja a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtését, a romák, a fogyatékosokkal élő és egyéb hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének erősítését, továbbá családbarát munkahelyi körülmények megteremtését. Ezeket az általános esélyegyenlőségi célkitűzéseket a fejlesztések megvalósítása során szükséges érvényesíteni, ezeken a területeken szükséges javítani.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a kistérség minden településén szükséges kidolgozni esélyegyenlőségi koncepciót és programot, amely a városok esetében kiegészülhet antiszegregációs tervvel. A települési esélyegyenlőségi koncepció települési szinten azonosítja legalább a közoktatás, az egészségügy, a közszolgáltatási infrastruktúra elérhetőségének és a lakhatásnak az esélykülönbségeit, és ennek javítása érdekében tűz ki célokat. Általában eszközöket, forrást is rendel a hátrányos helyzetkülönbség csökkentéséhez. Az esélyegyenlőségi cél mindig túllép az egyenlő bánásmód

garantálásán, és pozitív programokkal, valamint pozitív diszkriminációval igyekeznek valódi egyenlőséget biztosítani, például a nők számára. Az antiszegregációs terv tartalmazza a városban lévő szegregált területek feltárását, elemzését és magát az antiszegregációs programot, vagyis azokat a beavatkozásokat, amellyel megszüntethetőek a szegregátumok.

A szegregáció csökkentése és a roma népesség integrációja: A kistérségben magas a roma kisebbség koncentrációja, a romák jelenlegi helyzete jelentős társadalmi és szociális feszültségek magja, ezért a roma lakosság kiemelt és koncentrált figyelmet igényel. A roma lakosság esetében a szegregáció csökkentése és az integráció fokozása a legfontosabb célkitűzés, amely két eszköze lehet a feszültségek csökkentésének.

A fejlesztések nem járhatnak hozzá az alacsony státuszú lakosság további koncentrációjának növekedéshez, fokozottan érvényesülnie kell az alacsony státuszú lakosok részére a fizikai infrastruktúra a szociális szolgáltatások rendszeréhez való hozzáférésnek. A szegregátumok és a szegregációval érintett területek kezelése a fejlesztések lokalizálásában fontos szerepet játszik. A szociális feszültségek enyhítése érdekében a közszférának aktív szerepet kell vállalnia a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek és társadalmi csoportok életkörülményeik javításában. A iskolázottsági szint növelése és a munkaerőpiaci helyzet javítása kiemelt terület a roma lakosság körében.

A szegregáció csökkentésére a városok esetében elsősorban az antiszegregációs terv tesz javaslatot, kijelölve azokat a rövid- és középtávon érvényesíthető feladatokat, amelyek hozzájárulhatnak a roma lakosság integrációjának erősödéséhez. Az antiszegregációs terv részletesen feltárja a városok szegregátumait és szegregációval veszélyeztetett területeit. A feladatok szakszerű elvégzése érdekében antiszegregációs szakértő bevonása szükséges.

3. A prioritások bemutatása

Stratégiai cél:	I. A gazdaság fejlesztése
Prioritás:	I/1. A gazdasági struktúra, infrastruktúra fejlesztése
A prioritás célja(i):	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ A logisztikai szerepkör növekedése ⇒ A schengeni határ meglétéből, illetve a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási adottságokból következő feldolgozóipari igények kielégítése ⇒ A tájjellegű termékek előállításának és értékesítésének növekedése ⇒ A megújuló energiák hasznosításának növekedése ⇒ A gazdasági fejlesztések infrastrukturális feltételeinek javulása ⇒ A térség turisztikai vonzerejének növekedése
A prioritás leírása:	<p><u>A prioritáshoz tartozó fejlesztési programok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1.1. Intermodális logisztika 1.1.2. Feldolgozóipar 1.1.3. Tájspecifikus mezőgazdasági termelés és erdőgazdálkodás 1.1.4. Megújuló energiagazdaság 1.1.5. Műszaki termelő infrastruktúra 1.1.6. Turisztikai és szabadidőipar <p><u>A prioritás keretében megvalósítandó kiemelt vagy ágazati program:</u></p> <p>Záhony térség különleges gazdasági övezetének komplex gazdaságfejlesztési programja</p> <ul style="list-style-type: none"> - A térségben működő kis- és középvállalkozások támogatása
A megvalósításban közreműködők köre:	<ul style="list-style-type: none"> - Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás - A kistérségben működő települési önkormányzatok - Szakmai érdekképviseleti szervezetek (pl. Kereskedelmi és Iparkamara, Agrárkamara) - Vállalkozások - Támogatási rendszereket kezelő intézmények
Eredményességi kritériumok:	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ A foglalkoztatottsági szint növekedése ⇒ A kutatás-fejlesztési és innovációs szolgáltatásokból származó árbevétel növekedése ⇒ A vállalkozások árbevételének növekedése ⇒ Az üzleti infrastruktúra fejlesztésével generált beruházásvolumen növekedése ⇒ A kistérség tőkevonzó képességének javulása, a külső befektetések növekedése ⇒ Az alternatív jövedelemtermelő tevékenységet folytató vállalkozások számának növekedése ⇒ A vendégéjszakák számának növekedése ⇒ A turisztikai attrakciókon résztvevők számának növekedése ⇒ Az átrakott árumennyiség növekedése ⇒ A hagyományos energiafelhasználás csökkenése és ezzel párhuzamosan az alternatív energiafelhasználás terjedése és növekedése ⇒ A fűtési rendszerben az új lehetőségek alkalmazásának növekedése ⇒ A felhasznált megújuló energia mennyiségének növekedése

Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az induló vállalkozások száma ▪ Az indukált beruházások nagysága ▪ A vállalati tudásberuházások (K+F beruházások, képzési kiadások, immateriális javak vásárlása) növekedése ▪ A létrejött új vagy megőrzött munkahelyek száma ▪ A termelési, értékesítési integrációk száma ▪ Az energia-megtakarítás mennyisége ▪ Az előállított alternatív energia mennyisége ▪ A kialakított és működő turisztikai programok száma ▪ A program létrejött / fejlesztett szálláshelyek száma ▪ A létrejött turisztikai attrakciók száma
Lehetséges finanszírozási források:	ÚMFT támogatási rendszer: - GOP (1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.5.) - KEOP (1.1.4.) - ÉAOP (1.1.2., 1.1.5., 1.1.6.) ÚMVP támogatási rendszer (1.1.3., 1.1.6.) Határon átnyúló (pl. CBC típusú) támogatások (1.1.1., 1.1.5., 1.1.6.) Baross Gábor Program (1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.5.) Külső befektetések (1.1.1. – 1.1.6.)

Stratégiai cél:	I. A gazdaság fejlesztése
Prioritás:	I/2. A versenyképes gazdaság feltételrendszerének javítása
A prioritás célja(i):	<p>⇒ A kistérség elérhetőségének javulása</p> <p>⇒ A határátkelés feltételrendszerének javulása</p> <p>⇒ A kistérség imázsának javulása</p> <p>⇒ Az információs társadalom kibontakozásához szükséges feltételrendszer bővülése</p> <p>⇒ A térségen belüli és térségen kívüli partneri kapcsolatok erősödése</p>
A prioritás leírása:	<p><u>A prioritáshoz tartozó fejlesztési programok:</u></p> <p>1.2.1. Közlekedési infrastruktúra</p> <p>1.2.2. Határátlépési infrastruktúra</p> <p>1.2.3. Térségmarketing, befektetés-ösztönzés</p> <p>1.2.4. Információs társadalom</p> <p>1.2.5. Települések közti együttműködések</p> <p>1.2.6. Határon átnyúló együttműködések</p> <p><u>A prioritás keretében megvalósítandó kiemelt vagy ágazati program:</u></p> <p>Záhony térség különleges gazdasági övezetének komplex gazdaságfejlesztési programja – A gazdaságot és a logisztikát segítő infrastruktúra fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> - Záhony térségében a vasúti infrastruktúra fejlesztése - A belső közúti infrastruktúra fejlesztése - A gazdasági és logisztikai tevékenységet segítő közép- és felsőfokú képzés és az átképzés fejlesztése - Nemzetközi marketing, gazdasági és közlekedés - diplomáciai program
A megvalósításban közreműködők köre:	<ul style="list-style-type: none"> - Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás - A kistérségben működő települési önkormányzatok - Szakmai érdekképviseleti szervezetek (pl. Kereskedelmi és Iparkamara, Agrárkamara) - Oktatási intézmények - Civil szervezetek - Vállalkozások - Támogatási rendszereket kezelő intézmények
Eredményességi kritériumok:	<p>⇒ A települések elérhetőségi idejének csökkenése</p> <p>⇒ A határ elérhetőségi idejének csökkenése</p> <p>⇒ A közlekedési balesetek számának és gyakoriságának csökkenése</p> <p>⇒ A közösségi közlekedést igénybe vevők számának növekedése</p> <p>⇒ Az utak burkolat állapotosztályzatának javulása</p> <p>⇒ A szélessávú hálózatot elérő potenciális felhasználók számának növekedése</p> <p>⇒ Az internet-használat növekedése a vállalkozások körében</p> <p>⇒ Az elektronikus úton bonyolított vállalati tranzakciók számának és arányának növekedése</p>

Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A megépített, illetve felújított utak hossza úttípusonként ▪ Az épített és fejlesztett kötöttpályás hálózat hossza ▪ A szélessávú hálózatba bekapcsolt települések száma ▪ A határmenti együttműködésen alapuló projektek száma ▪ A kistérség honlapját, illetve a települési honlapokat felkeresők száma
Lehetséges finanszírozási források:	ÚMFT támogatási rendszer: - ÁROP (1.2.5.) - EKOP (1.2.4.) - KÖZOP (1.2.1., 1.2.2.) - GOP (1.2.2., 1.2.4.) - TÁMOP (1.2.4.) - TIOP (1.2.4.) - ÉAOP (1.2.1., 1.2.3., 1.2.5.) ÚMVP támogatási rendszer (1.2.5.) Határon átnyúló (pl. CBC típusú) támogatások (1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.5., 1.2.6.) Baross Gábor Program (1.2.4.) Külső befektetések

Stratégiai cél:	II. Az életkörülmények javítása
Prioritás:	II/1. A lakossági szolgáltatások tartalmi és infrastrukturális fejlesztése
A prioritás célja(i):	<p>⇒ A lakossági közszolgáltatások színvonalának javulása</p> <p>⇒ A lakossági közszolgáltatások elérhetőségének növekedése, a szolgáltatás-hiányosság csökkenése</p> <p>⇒ A humán erőforrás minőségének javulása (képzettség, egészségi és mentális állapot)</p>
A prioritás leírása:	<p><u>A prioritáshoz tartozó fejlesztési programok:</u></p> <p>2.1.1. Oktatás</p> <p>2.1.2. Egészségügyi ellátások</p> <p>2.1.3. Szociális ellátások</p> <p>2.1.4. Kulturális, sport és szabadidős szolgáltatások</p> <p>2.1.5. Egyéb szolgáltatások</p> <p><u>A prioritás keretében megvalósítandó kiemelt vagy ágazati program:</u></p> <p>Záhony térség különleges gazdasági övezetének komplex gazdaságfejlesztési programja – A gazdasági és logisztikai tevékenységet segítő közép- és felsőfokú képzés és az átképzés fejlesztése</p>
A megvalósításban közreműködők köre:	<ul style="list-style-type: none"> - Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás - A kistérségben működő települési önkormányzatok, önkormányzati intézmények - Szakmai érdekképviseleti szervezetek (pl. Kereskedelmi és Iparkamara, Agrárkamara) - Civil szervezetek - Vállalkozások - Támogatási rendszereket kezelő intézmények
Eredményességi kritériumok:	<p>⇒ Az egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének javulása</p> <p>⇒ A lakosság morbiditási és mortalitási mutatóinak javulása</p> <p>⇒ A lakosság várható élettartamának növekedése</p> <p>⇒ A szociális gazdaságban foglalkoztatottak számának növekedése</p> <p>⇒ Az ellátatlan rászorulóknak számának csökkenése</p> <p>⇒ Az iskolai lemorzsolódások csökkenése</p> <p>⇒ A képzés valamilyen formájában résztvevők számának és arányának növekedése</p> <p>⇒ A szakképzésből kilépők közül a szakmájukban elhelyezkedettek arányának növekedése</p>
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A felújított, bővített vagy létrehozott humán szolgáltató intézmények száma ▪ A felújított, bővített vagy létrehozott humán szolgáltató intézmények által érintett lakosság száma ▪ A képzési programokban résztvevők száma
Lehetséges finanszírozási források:	<p>ÚMFT támogatási rendszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - GOP (2.1.5.) - TÁMOP (2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4.) - TIOP (2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4.) - ÉAOP (2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4.) <p>ÚMVP támogatási rendszer (2.1.4., 2.1.5.)</p> <p>Határon átnyúló (pl. CBC típusú) támogatások (2.1.4, 2.1.5.)</p>

Stratégiai cél:	II. Az életkörülmények javítása
Prioritás:	II/2. A települések élhetőségének növelése
A prioritás célja(i):	⇒ A települési arculat minőségi javulása ⇒ Biztonságos települések ⇒ A helyi identitástudat, lokálpatriotizmus növekedése
A prioritás leírása:	<u>A prioritáshoz tartozó fejlesztési programok:</u> 2.2.1. Településkép, közterületi minőség 2.2.2. Közbiztonság 2.2.3. Lakossági aktivitás, közösségfejlesztés <u>A prioritás keretében megvalósítandó kiemelt vagy ágazati program:</u> -
A megvalósításban közreműködők köre:	- Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás - A kistérségben működő települési önkormányzatok, önkormányzati intézmények - Szakmai érdekképviselői szervezetek (pl. Kereskedelmi és Iparkamara, Agrárkamara) - Civil szervezetek - Vállalkozások - Támogatási rendszereket kezelő intézmények
Eredményességi kritériumok:	⇒ A társadalmi aktivitás, a civil szervezetek tevékenységének a növekedése ⇒ A települések arculatának javulása ⇒ A kulturált közigazgatás feltételeinek megvalósulása ⇒ A közbiztonság feltételeinek javulása ⇒ A kulturális, közösségi intézmények által érintett lakosság számának növekedése
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az újonnan épített vagy meglévő önkormányzati épületek száma ▪ Az épített, illetve felújított járdák hossza ▪ A parkosított területek nagysága ▪ A közvilágított területek nagysága ▪ A tudományos, közösségteremtő, kulturális, hagyományőrző rendezvények, valamint a rendezvényeken résztvevők száma
Lehetséges finanszírozási források:	<p>ÚMFT támogatási rendszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ÁROP (2.2.1., 2.2.3.) - ÉAOP (2.2.1., 2.2.2., 2.2.3.) <p>ÚMVP támogatási rendszer (2.2.1., 2.2.3..)</p> <p>Határon átnyúló (pl. CBC típusú) támogatások (2.2.3.)</p> <p>NCA (2.2.3.)</p>

Stratégiai cél:	III. A környezet és a természet védelme
Prioritás:	III/1. Az épített környezet védelme és hasznosítása
A prioritás célja(i):	⇒ A műemléki és helyi védelem alatt álló építmények értékének megőrzése ⇒ A műemléki és helyi védelem alatt álló építmények tartalmi fejlesztése
A prioritás leírása:	<u>A prioritáshoz tartozó fejlesztési programok:</u> 3.1.1. Értékfelmérés és tudatosítás 3.1.2. Az épített értékek karaktermegőrző hasznosítása <u>A prioritás keretében megvalósítandó kiemelt vagy ágazati program:</u> -
A megvalósításban közreműködők köre:	- Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás - A kistérségben működő települési önkormányzatok, önkormányzati intézmények - Szakmai érdekképviselői szervezetek (pl. Kereskedelmi és Iparkamara, Agrárkamara) - Civil szervezetek - Vállalkozások - Támogatási rendszereket kezelő intézmények
Eredményességi kritériumok:	⇒ A műemlékek, védett épületek kihasználtságának növekedése ⇒ A kulturális, közösségi intézmények által érintett lakosság számának növekedése
Output indikátorok:	▪ A felújított, illetve új létesítésű kulturális-közösségi intézmények száma ▪ A felújított műemlékek, védett épületek száma
Lehetséges finanszírozási források:	ÚMFT támogatási rendszer - ÉAOP (3.1.1., 3.1.2..) ÚMVP támogatási rendszer (3.1.1., 3.1.2.) Határon átnyúló (pl. CBC típusú) támogatások (3.1.1., 3.1.2..) Külső befektetések (3.1.2.)

Stratégiai cél:	III. A környezet és a természet védelme
Prioritás:	III/2. A természeti környezet védelme
A prioritás célja(i):	⇒ Egészséges környezet biztosítása ⇒ A flóra és fauna élőhelyeinek megőrzése és védelme
A prioritás leírása:	<u>A prioritáshoz tartozó fejlesztési programok:</u> 3.2.1. A környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése 3.2.2. A természeti értékek, természeti erőforrások védelme 3.2.3. Határon átnyúló programok <u>A prioritás keretében megvalósítandó kiemelt vagy ágazati program:</u> -
A megvalósításban közreműködők köre:	- Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás - A kistérségben működő települési önkormányzatok - Szakmai szervezetek (pl. Kereskedelmi és Iparkamara, Agrárkamara) - Vállalkozások - Támogatási rendszereket kezelő intézmények
Eredményességi kritériumok:	⇒ A jobb környezeti adottságokkal rendelkező terület nagyságának növekedése ⇒ A talaj-és talajvíz szennyezettségének csökkenése ⇒ Az egészséges ivóvízzel ellátottak számának növelése ⇒ A belvízzel veszélyeztetett területek csökkenése ⇒ Az illegálisan lerakott hulladék mennyiségének csökkenése ⇒ Az újrahasznosítható hulladék mennyiségének növekedése ⇒ A pozitív környezettudatos magatartás terjedése ⇒ A tájegységek ismertségének, megismerésének növekedése ⇒ A természetbarát szemlélet elterjedése ⇒ A meglévő természeti értékek megőrzése
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A megépített, illetve felújított szennyvízhálózat hossza ▪ A megépített, illetve felújított szennyvíztelepek kapacitása ▪ A megépített, illetve felújított csapadékvíz elvezető csatorna hossza ▪ A hulladékelszállításba bevont lakások száma ▪ Az elszállított települési hulladék mennyisége ▪ A közművekkel ellátott lakások száma ▪ A megépített, illetve felújított ivóvízhálózat hossza ▪ A természetvédelmi területek nagysága ▪ A rehabilitált területek nagysága ▪ Az ökoturisztikai területek száma ▪ A létrejött természetközeli oktató-és bemutatóközpontok száma
Lehetséges finanszírozási források:	<p>ÚMFT támogatási rendszer</p> <ul style="list-style-type: none"> - KEOP (3.2.1., 3.2.2.) - ÉAOP (3.2.1., 3.2.2.) <p>ÚMVP támogatási rendszer (3.2.1., 3.2.2.)</p> <p>Határon átnyúló (pl. CBC típusú) támogatások (3.2.3.)</p> <p>Külső befektetések ????</p>

4. Partnerségi program

A Záhonyi kistérség területfejlesztési programjának összeállítása a partnerség elvének alkalmazásával történik. Ennek megfelelően került kialakításra a partnerségi program az alábbiak szerint:

I. Az érintettek fejlesztési elképzeléseinek feltárása

- Feladat-meghatározás: a fejlesztési prioritások mentén a települési önkormányzat, a magánszféra, illetve a civil szféra fejlesztési elképzeléseinek összegyűjtése kérdőíves formában
- Koordináló: Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezete

II. Egyeztetési folyamat a tervezés során

- Feladat-meghatározás: a tervezési munkaszakaszban egyeztetés az érintettek bevonásával mérföldkövenként (Területfejlesztési koncepció – Stratégiai program – Operatív program)
- Koordináló: Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezete

III. A tervezési dokumentumok véleményeztetése

- Feladat-meghatározás:
  - a) az elkészült területfejlesztési koncepció és program megküldése a következő szervezeteknek:
    - * Észak-alföldi Regionális Fejlesztési Tanács
    - * Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Tanács
    - * A kistérség települési önkormányzatai
    - * Felső-Tisza-vidéki Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóság
    - * Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
    - * Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
    - * Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás
    - * Kisvárdai és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás
    - * Bodroközi Többcélú Kistérségi Társulás
  - b) az elkészült területfejlesztési koncepció és program közzététele társadalmi egyeztetés céljából a TeIR-ben
- Koordináló: Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezete

5. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszere

A fejlesztési program eredményes megvalósítása az érintetteknek a fejlesztési célkitűzésekkel kapcsolatos széleskörű konszenzusát igényli. Rövidtávon e konszenzus alapján biztosítható az érintetteknek a koncepcióval kapcsolatos érdekérvényesítése, hosszú távon pedig a kitűzött célok elérése.

A fejlesztések megvalósításában érintett legfontosabb szereplők: a Záhonyi Kistérségi Fejlesztési Tanács, a Záhonyi Többcélú Kistérségi Fejlesztési Társulás, a kistérség települési önkormányzatai, intézményei, valamint a térségben működő nonprofit és profit-orientált szervezetek. Feladatuk, hogy mind a kistérségi, mind pedig a települési szintű igényeket kielégítsék, melyhez elengedhetetlen a szükséges szervezeti keretek biztosítása, a legfontosabb feladatok kijelölése, valamint a célcsoportok és érintettek tájékoztatása.

A fejlesztések megvalósulásához szükséges támogatások és célelőirányzatok összegét döntően a területfejlesztés magasabb szintű szervezetei biztosítják a térség számára. A fejlesztési koncepciót, a stratégiai, valamint az operatív programot továbbítani kell az Országos Területfejlesztési Hivatal (OTH), az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Tanács, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Területfejlesztési Tanács felé annak érdekében, hogy a megyei, regionális és országos tervek elkészítése és működtetése során vegyék figyelembe a kistérség fejlesztési célkitűzéseit és biztosítsák a fejlesztések megfelelő forrásait.

A Záhonyi kistérségben a kistérségi területfejlesztési koncepció, a stratégiai program és az operatív program végrehajtásáért a Záhonyi Kistérségi Fejlesztési Tanács a felelős, a végrehajtás koordinálása pedig a Záhonyi Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezeténél történik, szorosan együttműködve a települési, a kistérségi, a megyei és a regionális szinteken dolgozó szakemberekkel.

A vertikálisan különböző szintű fejlesztések kommunikációja lehetőséget biztosít az érintettek bevonására, vélemény-nyilvánítására. Jelen tervdokumentum és a hozzá kapcsolódó dokumentumok készítése során is több szakértői egyeztetésre került sor. Az egyeztetési anyag felkerül a kistérségi társulás honlapjára, biztosítva, hogy a térség széleskörű közvéleménye is megismerhesse azok tartalmát.

Az elkészült és elfogadott dokumentumokkal kapcsolatosan szükséges olyan tájékoztatási programok lebonyolítása, amelyek által az érdeklődők megtudhatják, hogy hol és milyen formában ismerhetik meg a dokumentumokat, valamint azt, hogy milyen lehetőségeik vannak a véleménynyilvánításra. Az észrevételeket és véleményeket – jelentőségüknek megfelelő mértékben – figyelembe kell venni a tervdokumentumok rendszeres időközönként történő aktualizálása alkalmával. Az operatív program karbantartása folyamatos koordinációt igényel.

Ami a fejlesztési folyamat finanszírozását illeti, az egyértelműnek tekinthető, hogy a fenntartható fejlődés feltételei nem teremthetők meg kizárólag a kistérség belső erőforrásaira támaszkodva. A stratégia jelentős külső (mind befektetői, mind pedig köz-) források bevonását feltételezi, hiszen kizárólag ezek segítségével biztosítható, hogy a fejlődés hosszabb távon önerőssé válhasson.

6. Monitoring és értékelési terv

A program sikeressége, eredményessége érdekében kiemelt fontosságú a végrehajtás folyamatos nyomon követése, az outputok és eredmények kitűzött célokkal való összevetése, azaz a monitoring tevékenység.

A monitoring tevékenység célja, hogy felmérje az egyes célkitűzések, programok megvalósulását, illetve a megvalósulás hatékonyságát. A Záhonyi Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezete rendszeresen, évente több alkalommal készít beszámolókat a területfejlesztés eredményeiről, a feladatok végrehajtásának előrehaladásáról. Az előterjesztett beszámolókat a Záhonyi Kistérségi Fejlesztési Tanács vitatja meg és hagyja jóvá.

A monitoring rendszerben a monitoring mutatók a gazdasági-társadalmi-környezeti élet mutatóinak változását elemezve igazolják a stratégiához kapcsolódó projektek hasznosságát, valamint a stratégiai célok elérését. A projektek hatásainak mérésére szolgálnak azok az indikátorok (outputindikátorok és eredményindikátorok), amelyek által számszerűsíteni lehet a változásokat.

II. A ZÁHONYI KISTÉRSÉG OPERATÍV PROGRAMJA

1. Külső fejlesztések

2. Projektlista